

Europe and Poland in the interwar period - a repetition lesson

- [Europe and Poland in the interwar period - a repetition lesson](#)
- [Lesson plan \(Polish\)](#)
- [Lesson plan \(English\)](#)

Europe and Poland in the interwar period - a repetition lesson

Ignacy Mościcki arrives at the swear-in ceremony at the Castle. Next to him: Józef Piłsudski and Kazimierz Bartel. Warsaw, June 4, 1926

Source: Leon Jarumski, 1926, domena publiczna.

Links to the lessons: [1](#), [2](#), [3](#), [4](#)

Links to the abstracts: [1](#), [2](#), [3](#), [4](#)

You will learn

- you will talk and discuss topics from the given themes;
- you will consolidate the material from the lessons: „May Coup d'État and its consequences”, „The August Novelization and the April Constitution of Poland”, „Sanation government”, „The foreign policy of the Second Republic of Poland 1922-1936”
- you will consolidate the vocabulary learned during the lesson.

Before the lesson

Arrange a crossword, whose main password will be related to the content of lesson "May Coup d'État and its consequences".

Repetition

Exercise 1

Listen to the recording and write down questions you could ask your friend or colleague to check if he understood the text read. Also note the expected answers.

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie audio.

Answer

Question

Expected answer

Exercise 2

Complete a multiple-choice test question about the text below.

Preparation of the new constitution required time, and first of all a majority of the votes in the Sejm. However, a temporary solution was found in the August Novelization which was adopted shortly after the May [Coup d'état](#). One of the first decrees issued on the basis of the August Novelization was the appointment of the General Inspector of the Armed Forces. In the event of war, the General Inspector of the Armed Forces was to act as the commander-in-chief. Ignacy Mościcki appointed Józef Piłsudski to this position. The April Constitution of Poland was passed in 1935, reducing the powers of the parliament and widening the powers of the president.

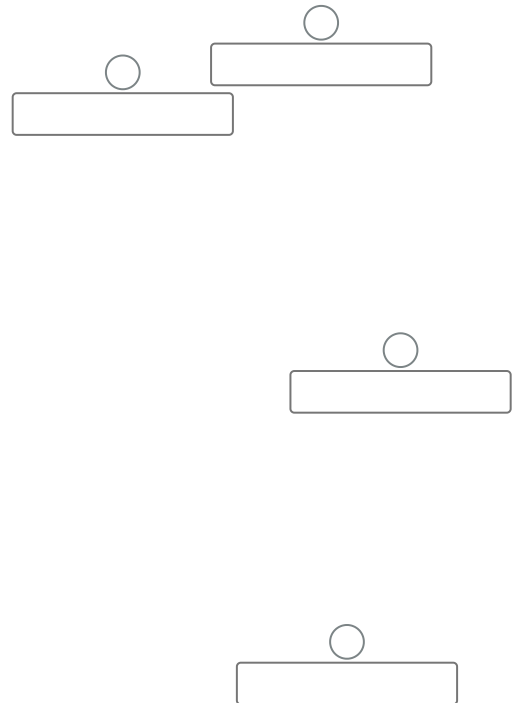
Multiple-choice test question

Question: ...

- a. ...
- b. ...
- c. ...
- d. ...

Exercise 3

Organize the information about the relations of Poland with its neighbours from 1922 to 1936. Place the information provided in the appropriate place on the map.

The Treaty of Locarno of 1925 weakens Poland's security; 1934 - Non-Agression Declaration

Friendly relations; a treaty of alliance

1932 - Non-Agression Pact

A diplomatic conflict over the Wilno area; severance of contacts

Friendly relations

A military conflict over Zaolzie

Exercise 4

Match the pairs: English words and Polish definitions.

Anti-Comintern Pact

międzynarodowe porozumienia opracowane i parafowane w X 1925 na konferencji w Locarno, z udziałem Belgii, Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii i Włoch (Czechosłowacja i Polska jedynie asystowały obradom), podpisane 1 XII 1925 w Londynie

Rapallo Treaty

umowa międzynarodowa zawarta w kwietniu 1922 pomiędzy Rzeszą Niemiecką a Rosją Sowiecką we włoskim mieście Rapallo.

Locarno Treaties

kolejna federacyjna propozycja Piłsudskiego, zmierzająca do powstania sojuszu łączącego kraje między Morzem Bałtyckim i Morzem Czarnym.

Idea of "Intermarium"

układ zawarty w listopadzie 1936 w Berlinie przez Niemcy (III Rzeszę) i Japonię pod hasłem walki z Międzynarodówką Komunist. (Kominternem)

Keywords

Indoctrination, war communism, Nazism, socialist realism, totalitarianism, Belvedere, sanacja, coup d'état, authoritarianism, Authoritarianism, Nonpartisan Block of Cooperation with Government (BBWR), Centrolew, Piłsudski, The Eastern Pact, the Locarno Treaties, the Rapallo Treaty, Bereza Kartuska prison

Glossary

Autarchy

Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl

Nagranie dźwiękowe słowa.

Autarkia – samowystarczalność gospodarcza państwa.

Cheka

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Czeka – (WCzK) Wszechrosyjska Komisja Nadzwyczajna do Walki z Kontrrewolucją i Sabotażem

Eugenics

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Eugenika – pojęcie wprowadzone pod koniec XIX w. Dotyczyło selektywnego rozmnażania zwierząt (w tym ludzi). Miało służyć ulepszeniu gatunków poprzez uwzględnienie cech dziedzicznych. Eugenika pozytywna zachęcała do częstszego reprodukowania (odtworzenia) się najlepszych osobników; negatywna zniechęcała do reprodukcji osobników mniej wartościowych.

Planned economy

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Gospodarka planowa – gospodarka narodowa zarządzana przez administrację państwową, inaczej: centralnie sterowana, nakazowo-rozdzielcza.

Indoctrination

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Indoktrynacja – wpajanie określonych poglądów i przekonań przy jednoczesnym ograniczeniu innych źródeł informacji.

War communism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Komunizm wojenny – nazwa pierwszego okresu istnienia Rosji Sowieckiej, od zdobycia władzy przez bolszewików i później, w czasie wojny domowej oraz interwencji w latach 1918-1921, a zwłaszcza realizowanej wtedy polityki gospodarczej.

Nazizm

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Nazizm – (narodowy socjalizm) – ideologia skrajnego nacjonalizmu i rasizmu stworzona przez Hitlera. Niemiecka odmiana faszystów.

NEP

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

NEP – wprowadzona w 1921 roku na X Zjeździe partii bolszewickiej polityka gospodarcza, zakładająca funkcjonowanie elementów wolnego rynku i prywatnej inicjatywy w Związku Sowieckim.

NKVD

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

NKWD – Narodnyj Komissariat Wnutriennych Dieł – Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych

NSDAP

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

NSDAP – Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników, niemiecka partia faszystowska, od pierwszego słowa jej nazwy powstały terminy: narodowy socjalizm, nazizm;

Propaganda

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Propaganda – celowe działania zmierzające do ukształtowania określonych poglądów i zachowań zbiorowości lub jednostki, wykorzystujące manipulację (działające na emocje), czasami fałszywą argumentację. Kiedy propaganda zmierza do upowszechnienia i utrwalenia postaw społecznych poprzez narzucenie lub zmuszenie odbiorców do przyjęcia określonych treści, wtedy stanowi jeden z elementów indoktrynacji.

RCP(b)

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

RKP(b) – Rosyjska Komunistyczna Partia (bolszewików) w latach 1918–1925, wykształcona z bolszewickiej frakcji SDPRRb, utworzonej przez Lenina w 1903.

Socialist realism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Socrealizm – oparty na doktrynie stalinizmu kierunek w literaturze, filmie i sztukach plastycznych, podkreślający zaangażowanie polityczne i ideowe sztuki

Monopartisan system

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

System monopartyjny – system zakładający legalne działanie tylko jednej partii politycznej, sprawującej pełnię władzy w państwie; nie przewiduje on możliwości istnienia opozycji i zmiany ekip rządzących.

Totalitarianism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Totalitaryzm – system rządów (także: wspierająca go ideologia) charakterystyczny dla XX-wiecznych państw, w których splotły się procesy modernizacyjne, kryzys lub niedostatek demokracji i ambicje mocarstwowe; cechuje go oficjalna, obowiązująca wszystkich radykalna ideologia, cenzura i centralnie kierowana propaganda; rządy monopartii; terror na ogromną skalę przy pomocy tajnej policji; wyraźnie zdefiniowany wróg wewnętrzny i zewnętrzny; sterowane poparcie społeczne; monumentalizm w sztuce, nihilistyczny lub bardzo wybiórczy stosunek do tradycji.

AUCP(b)

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

WKP(b) – Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików); partia komunistyczna w Związku Sowieckim od 1925, po śmierci Lenina i objęciu przywództwa w państwie przez Józefa Stalina

USSR

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

ZSRS – Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich utworzony przez Lenina (30 grudnia 1922 roku). W leninowskiej koncepcji miał być to federacyjny organizm państwowy, składający się z równoprawnych republik.

Belvedere

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Belweder – pałac przy ul. Belwederskiej; od 1767 własność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego; własność ks. J. Poniatowskiego; później w latach 1818–30 rezydencja wielkiego ks. Konstantego; w latach 1918–22 siedziba J. Piłsudskiego, 1922–26 rezydencja prezydenta RP (G. Narutowicza, S. Wojciechowskiego), od 1926–35 ponownie J. Piłsudskiego.

Chjeno-Piast

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Chjeno-Piast – potoczna nazwa koalicji PSL „Piast” i bloku stronnictw Chrześcijańskiego Związku Jedności Narodowej

legalism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Legalizm – ściśle przestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych
„First Brigade”

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

„Pierwsza Brygada” – polska pieśń żołnierska autorstwa T. Biernackiego i A.T. Hałacińskiego, napisana w 1917 r. do melodii tzw. Marsza dziesiątego kieleckiej orkiestry legionowej; do wybuchu II wojny światowej była nieoficjalnym hymnem armii polskiej; dopiero u schyłku lat 80. XX w. powróciła do repertuaru orkiestr wojskowych

POW

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

POW – Polska Organizacja Wojskowa (zob. Lekcja o I wojnie światowej)

Sanation

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Sanacja – uzdrowienie; w II RP obóz zwolenników Józefa Piłsudskiego

Sejmocracy

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Sejmokracja – nadmierny wpływ sejmu na rządy w państwie

Coup d'état

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Zamach stanu – przejęcie władzy w państwie przy użyciu wojska

Authoritarianism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Autorytaryzm – sposób sprawowania władzy opierający się na autorytecie przywódcy lub grupy osób podejmujących decyzje w najważniejszych sprawach państwowych, najczęściej z pominięciem organów konstytucyjnych państwa

Centrolew

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Centrolew – sojusz opozycyjnych partii lewicowych i centrowych, zawiązany w 1929 roku.

August novella

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Nowela Sierpniowa – ustawa z 1926 roku, uzupełniająca lub zmieniająca 6 artykułów Konstytucji marcowej 1921 roku, dotyczących: budżetu, wydawania rozporządzeń z mocą ustawy, przedterminowego rozwiązania izb, sposobu wyrażania wotum nieufności, utraty mandatu poselskiego; w efekcie wzmocniono w niej władzę wykonawczą kosztem parlamentu.

ONR

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Obóz Narodowo-Radykalny, organizacja skrajnie nacjonalistyczna.

rebellion

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

---

bunt.

Bereza Kartuska

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Bereza Kartuska – obóz koncentracyjny, utworzony rozporządzeniem prezydenta Ignacego Mościckiego w 1934 r., jako reakcja na zabójstwo ministra Bronisława

Pierackiego dokonane przez ukraińskiego nacjonalistę; istniał do 1939 r., kierowano do niego osoby oskarżone o „naruszenie bezpieczeństwa lub porządku publicznego”, w szczególności działacze ONR, komunistów i ukraińskich nacjonalistów

Camp of Great Poland

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Obóz Wielkiej Polski – radykalna prawicowa organizacja polityczna, powołana w 1926 z inicjatywy R. Dmowskiego

National Unity Camp

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Obóz Zjednoczenia Narodowego – próba kontynuacji BBWR; partia prorządowa utworzona w 1937 w celu skupienia społeczeństwa wokół armii i marszałka E.

Rydz-Śmigłego

Falanga

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

ONR-Falanga – nielegalna organizacja polityczna powstała w 1935 w wyniku rozłamu dokonanego przez B. Piaseckiego w Obozie Narodowo-Radykalnym, który z kolei wyodrębnił się podczas kryzysu politycznego w Narodowej Demokracji; działała głównie na wyższych uczelniach, głosiła hasła nacjonalistyczne, antysemickie i prokatolickie, miała wsparcie Kościoła katolickiego, a od 1936 przez pewien czas współpracowała z sanacyjnym Obozem Zjednoczenia Narodowego; liczyła ok. 5 tys. członków.

Idea of “Intermarium”

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Koncepcja „Międzymorza” – kolejna federacyjna propozycja Piłsudskiego, zmierzająca do powstania sojuszu łączącego kraje między Morzem Bałtyckim i Morzem Czarnym.

Anti-Comintern Pact

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Pakt antykominternowski – układ zawarty w listopadzie 1936 w Berlinie przez Niemcy (III Rzeszę) i Japonię pod hasłem walki z Międzynarodówką Komunist. (Kominternem)

Eastern Pact

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Pakt wschodni – (nazywane też wschodnie Locarno – według tego pomysłu Polska, Niemcy, ZSRS i Czechosłowacja oraz kraje bałtyckie miałyby oficjalnie uznać swoje granice, zapewnić sobie pomoc w wypadku agresji, a także wszystkie państwa obiecałyby nie udzielać wsparcia agresorowi. Wzajemne animozje ewentualnych sygnatariuszy, niechęć Niemiec oraz obawy Polski, że ZSRS stanie się dominującym sojusznikiem francuskim w Europie Środkowo-Wschodniej, unicestwiły ideę paktu.

Locarno Treaties

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

---

traktaty lockarneńskie - międzynarodowe porozumienia opracowane i parafowane w X 1925 na konferencji w Locarno, z udziałem Belgii, Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii i Włoch (Czechosłowacja i Polska jedynie asystowały obradom), podpisane 1 XII 1925 w Londynie;

Rapallo Treaty

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Układ w Rapallo - umowa międzynarodowa zawarta w kwietniu 1922 pomiędzy Rzeszą Niemiecką a Rosją Sowiecką we włoskim mieście Rapallo.

Nonpartisan Bloc for Cooperation with the Government (BBWR)

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem (BBWR) – ugrupowanie polityczne zwolenników rządów J. Piłsudskiego, powołane w 1928; partia łącząca grupy o różnych rodowodach i programach politycznych; wspólne im było podporządkowanie się autorytetowi

Piłsudskiego, uznanie dominującej roli państwa w tworzeniu reguł życia społecznego, poparcie dla zasady silnej władzy państwowej, odrzucenie nacjonalizmu, dążenie do odgrywania przez Polskę samodzielnej roli na arenie międzynarodowej; po śmierci J. Piłsudskiego rozwiązany na skutek wewnętrzny tarć

Front Morges

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Front Morges – polityczne porozumienie działaczy stronnictw centrowych z 1936 r., zainicjowane przez generała W. Sikorskiego i J. Paderewskiego, z udziałem W. Witosa i J. Hallera. Zawarte 17 II 1936 w Szwajcarii, w siedzibie Paderewskiego Riond-Bosson w Morges (stąd nazwa), jego celem było zjednoczenie opozycji przeciw tendencjom autorytarnym i polityce zagranicznej obozu rządzącego po śmierci Piłsudskiego

General Armed Forces Inspectorate

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Generalny Inspektorat Sił Zbrojnych – naczelny organ sił zbrojnych w II RP; utworzony dekretem Prezydenta RP z sierpnia 1926; Generalny Inspektor przygotowywał i kontrolował wojsko w zakresie wszystkich spraw istotnych dla przyszłych zadań wojennych oraz personalnej obsady stanowisk w wojsku; w 1939 stał się wodzem naczelnym

Brest Fortress

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Twierdza w Brześciu nad Bugiem – zespół fortyfikacji, dawna twierdza rosyjska nad Bugiem, przy ujściu Muchawca koło Brześcia

Lesson plan (Polish)

Temat: Europa i Polska w okresie międzywojennym – powtórzenie wiadomości

Adresat

Uczniowie klasy VII szkoły podstawowej

Podstawa programowa

Klasa VII

XXVII. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń:

3. charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (włoskiego faszyzmu, niemieckiego narodowego socjalizmu, systemu sowieckiego): ideologię i praktykę.
4. opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe (konstytucja kwietniowa z 1935 r.).

XXIX. II Rzeczpospolita w latach 1921–1939. Uczeń:

1. charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego;
2. charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.;
3. omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce – przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego;
4. opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe (konstytucja kwietniowa z 1935 r.);
5. przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi).

XXX. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Uczeń:

1. charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego;
2. omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich;
3. ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, a zwłaszcza powstanie Gdyni, magistrali węglowej i Centralnego Okręgu Przemysłowego;
4. podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym.

XXXI. Droga do wojny. Uczeń:

3. opisuje politykę hitlerowskich Niemiec – rozbijanie systemu wersalsko-łokarnieńskiego: od remilitaryzacji Nadrenii do układu w Monachium;

4. charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera;

Klasa 1 szkoły ponadgimnazjalnej

3. Kryzys demokracji w Europie Zachodniej. Uczeń:

1) charakteryzuje okoliczności oraz następstwa dojścia do władzy Mussoliniego i Hitlera;

2) porównuje faszyzm z nazizmem, uwzględniając organizację państwa, ideologię oraz politykę wobec społeczeństwa;

3) charakteryzuje i ocenia politykę państw europejskich wobec Hitlera i wskazuje na jej uwarunkowania.

4. System totalitarny w ZSRR. Uczeń:

1) opisuje okoliczności dojścia do władzy Stalina;

2) opisuje zmiany w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym ZSRR po dojściu do władzy Stalina, z uwzględnieniem uprzemysłowienia kraju, kolektywizacji rolnictwa oraz jej następstw (Wielki Głód) i Wielkiej Czystki;

3) porównuje totalitarne systemy hitlerowskich Niemiec i Związku Radzieckiego.

5. Kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce. Uczeń:

2) porównuje główne postanowienia konstytucji marcowej 1921 r. i konstytucji kwietniowej 1935 r.

6. Gospodarka i społeczeństwo II Rzeczypospolitej. Uczeń:

1) charakteryzuje strukturę społeczną, narodowościową i wyznaniową odrodzonego państwa polskiego, dostrzegając przyczyny konfliktów społecznych i narodowościowych;

2) porównuje przejawy kryzysu gospodarczego na świecie i w Polsce, wskazując jego specyficzne cechy;

3) opisuje osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, w tym budowę portu w Gdyni i utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego;

4) charakteryzuje główne osiągnięcia kultury i nauki II Rzeczypospolitej.

Ogólny cel kształcenia

Uczeń powtarza wiedzę oraz słownictwo w zakresie tematycznym: Europa i Polska w okresie międzywojennym.

Kompetencje kluczowe

- porozumiewanie się w językach obcych;
- kompetencje informatyczne;
- umiejętność uczenia się.

Kryteria sukcesu

Uczeń nauczy się:

- zadawać i odpowiadać na pytania kolegów dotyczące tematu lekcji;
- utrzymywać materiał z lekcji: „Przewrót majowy i jego konsekwencje”, „Nowela sierpniowa i konstytucja kwietniowa”, „Rządy sanacji”, „Polityka zagraniczna II RP w latach 1922-1936”, „II RP pod rządami obozu sanacyjnego (lekcja powtórzeniowa)”;
- utrzymywać słownictwo związane z tematem lekcji.

Metody/techniki kształcenia

- **aktywizujące**
  - dyskusja.
- **podające**
  - pogadanka.
- **programowane**
  - z użyciem komputera;
  - z użyciem e-podręcznika.
- **praktyczne**
  - ćwiczeń przedmiotowych.
- **eksponujące**
  - pokaz.

Formy pracy

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne

- e-podręcznik;
- zeszyt i kredki lub pisaki;
- tablica interaktywna, tablety/komputery.

Przebieg lekcji

Przed lekcją

1. Przed planowaną lekcją powtórzeniową nauczyciel prosi wszystkich uczniów, by przypomnieli sobie materiał e-podręcznika z działu Europa i Polska w okresie międzywojennym, a wybranych, by na podstawie lekcji przygotowali w oparciu o generator zamieszczony w abstrakcie krzyżówki dla kolegów do pracy na lekcji.

Faza wstępna

1. Prowadzący lekcję podaje temat lekcji, określa cel zajęć i wspólnie z uczniami ustala kryteria sukcesu.
2. Prowadzący przypomina uczestnikom zajęć, jakiego obszaru tematycznego będzie dotyczyła lekcja.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie wyświetlają na tablicy interaktywnej opracowane przed lekcją krzyżówki. Zadaniem pozostałych jest odgadnięcie poszczególnych haseł. Po każdej krzyżówce, w oparciu o technikę świateł, uczniowie dokonują oceny pytań (czy są jednoznaczne, logicznie sformułowane). Nauczyciel ocenia pytania pod kątem językowym i udziela informacji zwrotnej.
2. Ćwiczenie 1. Zadawanie pytań. Uczniowie wykorzystują formularz do zapisania pytań skierowanych do kolegi lub koleżanki w celu sprawdzenia rozumienia wysłuchanego tekstu.
3. Uczniowie, wykorzystując generator zawarty w abstrakcie, przygotowują dwa zadania: pytanie testowe dla koleżanki lub kolegi na podstawie fragmentu tekstu. Nauczyciel kontroluje poprawność wypowiedzi, uzupełniając ją w razie konieczności o dodatkowe wiadomości..
4. Uczniowie wykonują ćwiczenie, którym porządkują relacje Polski z jej sąsiadami w okresie 1922-1936..
5. Poszerzanie i bogacenie słownictwa angielskiego w zakresie zagadnień ujętych w lekcji - uczniowie wykonują zawarte w abstrakcie ćwiczenie językowe. Nauczyciel upewnia się, że zadanie zostało poprawnie wykonane, i udziela informacji zwrotnej.

Faza podsumowująca

1. Wskazany przez nauczyciela uczeń podsumowuje lekcję, opowiadając, czego się nauczył i jakie umiejętności ćwiczył.

Praca domowa

1. Przygotuj pięć pytań dotyczących omawianego obszaru, które mogłyby się znaleźć na kartkówce z lekcji.

W tej lekcji zostaną użyte m.in. następujące pojęcia oraz nagrania

Pojęcia

Autarchy

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Autarkia – samowystarczalność gospodarcza państwa.

Czeka

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Czeka – (WCzK) Wszechrosyjska Komisja Nadzwyczajna do Walki z Kontrrewolucją i Sabotażem

Eugenics

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Eugenika – pojęcie wprowadzone pod koniec XIX w. Dotyczyło selektywnego rozmnażania zwierząt (w tym ludzi). Miało służyć ulepszeniu gatunków poprzez uwzględnienie cech dziedzicznych. Eugenika pozytywna zachęcała do częstszego reprodukcji (odtworzenia) się najlepszych osobników; negatywna zniechęcała do reprodukcji osobników mniej wartościowych.

Planned economy

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Gospodarka planowa – gospodarka narodowa zarządzana przez administrację państwową, inaczej: centralnie sterowana, nakazowo-rozdzielcza.

Indoctrination

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Indoktrynacja – wpajanie określonych poglądów i przekonań przy jednoczesnym ograniczeniu innych źródeł informacji.

War communism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Komunizm wojenny – nazwa pierwszego okresu istnienia Rosji Sowieckiej, od zdobycia władzy przez bolszewików i później, w czasie wojny domowej oraz interwencji w latach 1918-1921, a zwłaszcza realizowanej wtedy polityki gospodarczej.

Nazism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Nazizm – (narodowy socjalizm) – ideologia skrajnego nacjonalizmu i rasizmu stworzona przez Hitlera. Niemiecka odmiana faszyzmu.

NEP

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

NEP – wprowadzona w 1921 roku na X Zjeździe partii bolszewickiej polityka gospodarcza, zakładająca funkcjonowanie elementów wolnego rynku i prywatnej inicjatywy w Związku Sowieckim.

NKVD

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

NKWD – Narodnyj Komissariat Wnutriennych Dieł – Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych

NSDAP

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

NSDAP – Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników, niemiecka partia faszystowska, od pierwszego słowa jej nazwy powstały terminy: narodowy socjalizm, nazizm;

Propaganda

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Propaganda – celowe działania zmierzające do ukształtowania określonych poglądów i zachowań zbiorowości lub jednostki, wykorzystujące manipulację (działające na emocje), czasami fałszywą argumentację. Kiedy propaganda zmierza do upowszechnienia i utrwalenia postaw społecznych poprzez narzucenie lub zmuszenie odbiorców do przyjęcia określonych treści, wtedy stanowi jeden z elementów indoktrynacji.

RCP(b)

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

RKP(b) – Rosyjska Komunistyczna Partia (bolszewików) w latach 1918-1925, wykształcona z bolszewickiej frakcji SDPRRb, utworzonej przez Lenina w 1903.

Socialist realism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Socrealizm – oparty na doktrynie stalinizmu kierunek w literaturze, filmie i sztukach plastycznych, podkreślający zaangażowanie polityczne i ideowe sztuki

Monopartisan system

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

System monopartyjny – system zakładający legalne działanie tylko jednej partii politycznej, sprawującej pełnię władzy w państwie; nie przewiduje on możliwości istnienia opozycji i zmiany ekip rządzących.

Totalitarianism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Totalitaryzm – system rządów (także: wspierająca go ideologia) charakterystyczny dla XX-wiecznych państw, w których splotły się procesy modernizacyjne, kryzys lub niedostatek demokracji i ambicje mocarstwowe; cechuje go oficjalna, obowiązująca wszystkich radykalna ideologia, cenzura i centralnie kierowana propaganda; rządy monopartii; terror na ogromną skalę przy pomocy tajnej policji; wyraźnie zdefiniowany wróg wewnętrzny i zewnętrzny; sterowane poparcie społeczne; monumentalizm w sztuce, nihilistyczny lub bardzo wybiórczy stosunek do tradycji.

AUCP(b)

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

WKP(b) – Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików); partia komunistyczna w Związku Sowieckim od 1925, po śmierci Lenina i objęciu przywództwa w państwie przez Józefa Stalina

USSR

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

ZSRS – Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich utworzony przez Lenina (30 grudnia 1922 roku). W leninowskiej koncepcji miał być to federacyjny organizm państwowy, składający się z równoprawnych republik.

Belvedere

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Belweder – pałac przy ul. Belwederskiej; od 1767 własność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego; własność ks. J. Poniatowskiego; później w latach 1818–30 rezydencja wielkiego ks. Konstantego; w latach 1918–22 siedziba J. Piłsudskiego, 1922–26 rezydencja prezydenta RP (G. Narutowicza, S. Wojciechowskiego), od 1926–35 ponownie J. Piłsudskiego.

Chjeno-Piast

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Chjeno-Piast - potoczna nazwa koalicji PSL „Piast” i bloku stronnictw Chrześcijańskiego Związku Jedności Narodowej

legalism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Legalizm – ściśle przestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych
„First Brigade”

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

„Pierwsza Brygada” – polska pieśń żołnierska autorstwa T. Biernackiego i A.T. Hałacińskiego, napisana w 1917 r. do melodii tzw. Marsza dziesiątego kieleckiej orkiestry legionowej; do wybuchu II wojny światowej była nieoficjalnym hymnem armii polskiej; dopiero u schyłku lat 80. XX w. powróciła do repertuaru orkiestr wojskowych

POW

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

POW – Polska Organizacja Wojskowa (zob. Lekcja o I wojnie światowej)

Sanation

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Sanacja – uzdrowienie; w II RP obóz zwolenników Józefa Piłsudskiego

Sejmocracy

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Sejmokracja - nadmierny wpływ sejmu na rządy w państwie

Coup d'état

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Zamach stanu – przejście władzy w państwie przy użyciu wojska

Authoritarianism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Autorytaryzm – sposób sprawowania władzy opierający się na autorytecie przywódcy lub grupy osób podejmujących decyzje w najważniejszych sprawach państwowych, najczęściej z pominięciem organów konstytucyjnych państwa

Centrolew

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Centrolew – sojusz opozycyjnych partii lewicowych i centrowych, zawiązany w 1929 roku.

August novella

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Nowela Sierpniowa – ustawa z 1926 roku, uzupełniająca lub zmieniająca 6 artykułów Konstytucji marcowej 1921 roku, dotyczących: budżetu, wydawania rozporządzeń z mocą ustawy, przedterminowego rozwiązania izb, sposobu wyrażania wotum nieufności, utraty mandatu poselskiego; w efekcie wzmocniono w niej władzę wykonawczą kosztem parlamentu.

ONR

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Obóz Narodowo-Radykalny, organizacja skrajnie nacjonalistyczna.

rebellion

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

---

bunt.

Bereza Kartuska

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Bereza Kartuska – obóz koncentracyjny, utworzony rozporządzeniem prezydenta Ignacego Mościckiego w 1934 r., jako reakcja na zabójstwo ministra Bronisława Pierackiego dokonane przez ukraińskiego nacjonalistę; istniał do 1939 r., kierowano do niego osoby oskarżone o „naruszenie bezpieczeństwa lub porządku publicznego”, w szczególności działaczy ONR, komunistów i ukraińskich nacjonalistów

Camp of Great Poland

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Obóz Wielkiej Polski – radykalna prawicowa organizacja polityczna, powołana w 1926 z inicjatywy R. Dmowskiego

National Unity Camp

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Obóz Zjednoczenia Narodowego - próba kontynuacji BBWR; partia prorządowa utworzona w 1937 w celu skupienia społeczeństwa wokół armii i marszałka E.

Rydza-Śmigłego

Falanga

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

ONR-Falanga - nielegalna organizacja polityczna powstała w 1935 w wyniku rozłamu dokonanego przez B. Piaseckiego w Obozie Narodowo-Radykalnym, który z kolei wyodrębnił się podczas kryzysu politycznego w Narodowej Demokracji; działała głównie na wyższych uczelniach, głosiła hasła nacjonalistyczne, antysemickie i prokatolickie,

miała wsparcie Kościoła katolickiego, a od 1936 przez pewien czas współpracowała z sanacyjnym Obozem Zjednoczenia Narodowego; liczyła ok. 5 tys. członków.

Idea of "Intermarium"

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Koncepcja „Międzymorza” – kolejna federacyjna propozycja Piłsudskiego, zmierzająca do powstania sojuszu łączącego kraje między Morzem Bałtyckim i Morzem Czarnym.

Anti-Comintern Pact

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Pakt antykominternowski – układ zawarty w listopadzie 1936 w Berlinie przez Niemcy (III Rzeszę) i Japonię pod hasłem walki z Międzynarodówką Komunist. (Kominternem)

Eastern Pact

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Pakt wschodni – (nazywane też wschodnie Locarno – według tego pomysłu Polska, Niemcy, ZSRS i Czechosłowacja oraz kraje bałtyckie miałyby oficjalnie uznać swoje granice, zapewnić sobie pomoc w wypadku agresji, a także wszystkie państwa obiecałyby nie udzielać wsparcia agresorowi. Wzajemne animozje ewentualnych sygnatariuszy, niechęć Niemiec oraz obawy Polski, że ZSRS stanie się dominującym sojusznikiem francuskim w Europie Środkowo-Wschodniej, unicestwiły ideę paktu.

Locarno Treaties

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

---

traktaty lockarneńskie – międzynarodowe porozumienia opracowane i parafowane w X 1925 na konferencji w Locarno, z udziałem Belgii, Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii i Włoch (Czechosłowacja i Polska jedynie asystowały obradom), podpisane 1 XII 1925 w Londynie;

Rapallo Treaty

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Układ w Rapallo - umowa międzynarodowa zawarta w kwietniu 1922 pomiędzy Rzeszą Niemiecką a Rosją Sowiecką we włoskim mieście Rapallo.

Nonpartisan Bloc for Cooperation with the Government (BBWR)

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem (BBWR) – ugrupowanie polityczne zwolenników rządów J. Piłsudskiego, powołane w 1928; partia łącząca grupy o różnych rodowodach i programach politycznych; wspólne im było podporządkowanie się autorytetowi Piłsudskiego, uznanie dominującej roli państwa w tworzeniu reguł życia społecznego, poparcie dla zasady silnej władzy państwowej, odrzucenie nacjonalizmu, dążenie do odgrywania przez Polskę samodzielnej roli na arenie międzynarodowej; po śmierci J. Piłsudskiego rozwiązany na skutek wewnętrzny tarć

Front Morges

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Front Morges – polityczne porozumienie działaczy stronnictw centrowych z 1936 r., zainicjowane przez generała W. Sikorskiego i J. Paderewskiego, z udziałem W. Witosa i J. Hallera. Zawarte 17 II 1936 w Szwajcarii, w siedzibie Paderewskiego Riond-Bosson w Morges (stąd nazwa), jego celem było zjednoczenie opozycji przeciw tendencjom autorytarnym i polityce zagranicznej obozu rządzącego po śmierci Piłsudskiego

General Armed Forces Inspectorate

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Generalny Inspektorat Sił Zbrojnych – naczelny organ sił zbrojnych w II RP; utworzony dekretem Prezydenta RP z sierpnia 1926; Generalny Inspektor przygotowywał i kontrolował wojsko w zakresie wszystkich spraw istotnych dla przyszłych zadań wojennych oraz personalnej obsady stanowisk w wojsku; w 1939 stał się wodzem naczelnym

Brest Fortress

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Twierdza w Brześciu nad Bugiem – zespół fortyfikacji, dawna twierdza rosyjska nad Bugiem, przy ujściu Muchawca koło Brześcia

Teksty i nagrania

Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl

Nagranie audio.

Europe and Poland in the interwar period - a repetition lesson

Links to the lessons: [1](#), [2](#), [3](#), [4](#)

Links to the abstracts: [1](#), [2](#), [3](#), [4](#)

Lesson plan (English)

Topic: Europe and Poland in the interwar period - a repetition lesson

Target group

7th-grade students of elementary school

Core curriculum

Class VII

XXVII. Europe and the world after World War I. Student:

3 . characterizes the face of totalitarianism (Italian fascism, German national socialism, the Soviet system): ideology and practice.

4 . describes Polish authoritarianism – the rule of sanacja, systemic changes (April Constitution of 1935).

XXIX. Second Polish Republic in 1921-1939. Student:

1 . characterizes the scale and effects of wartime destruction and industrial heritage;

2 . characterizes the political system of Poland based on the March constitution of 1921;

3 . discusses the crisis of parliamentary democracy in Poland – the cause, course and effects of the May coup;

4 . describes Polish authoritarianism – the rule of sanacja, systemic changes (April Constitution of 1935);

5 . presents the main directions of the foreign policy of the Second Polish Republic (system of alliances and the policy of balance).

XXX. Society and economy of the Second Polish Republic. Student:

1 . characterizes the social, national and religious structure of the Polish state;

2 . discusses the effects of the global economic crisis in Poland;

3 . assesses the economic achievements of the Second Polish Republic, especially the Gdynia, coal and Central Industrial District;

4 . gives the most important cultural and scientific achievements of Poland in the interwar period.

XXXI. Road to war. Student:

3 . describes the policy of Nazi Germany – breaking down the Versailles-Lokario system: from remilitarization of the Rhineland to the Treaty of Munich;

4 . characterizes the policy of Western concessions to Hitler's Germany;

High school class 1

3 . Crisis of democracy in Western Europe. Student:

1) characterizes the circumstances and consequences of the rise to power of Mussolini and Hitler;

2) compares fascism with Nazism, including state organization, ideology and policy towards society;

3) characterizes and evaluates the policy of European states towards Hitler and indicates its determinants.

4 . Totalitarian system in the USSR. Student:

1) describes the circumstances of Stalin's rise to power;

2) describes changes in the political, social and economic life of the USSR after Stalin's rise to power, including industrialization of the country, collectivization of agriculture and its consequences (the Great Famine) and the Great Purge;

3) compares the totalitarian systems of Hitler's Germany and the Soviet Union.

5 . Crisis of parliamentary democracy in Poland. Student:

2) compares the main provisions of the constitution of March 1921 and the constitution of April 1935.

6 . Economy and society of the Second Polish Republic. Student:

1) characterizes the social, national and religious structure of the reborn Polish state, noticing the causes of social and national conflicts;

2) compares the manifestations of the economic crisis in the world and in Poland, indicating its specific features;

3) describes the economic achievements of the Second Polish Republic, including the construction of the port in Gdynia and the establishment of the Central Industrial District;

4) characterizes the main achievements of culture and science of the Second Polish Republic.

General aim of education

The student repeats knowledge and vocabulary regarding the subject: Europe and Poland in the interwar period.

Key competences

- communication in foreign languages;
- digital competence;
- learning to learn.

Criteria for success

The student will learn:

- you will talk and discuss topics from the given themes;
- you will consolidate the material from the lessons: „May Coup d'État and its consequences”, „The August Novelization and the April Constitution of Poland”, „Sanation government”, „The foreign policy of the Second Republic of Poland 1922-1936”, „The Second Polish Republic Under the Sanation Government (revision class)”;
- you will consolidate the vocabulary learned during the lesson.

Methods/techniques

- **activating**
  - discussion.
- **expository**
  - talk.
- **programmed**
  - with computer;
  - with e-textbook.
- **practical**
  - exercises concerned.
- **exposing**
  - exposition.

Forms of work

- individual activity;
- activity in pairs;
- activity in groups;
- collective activity.

Teaching aids

- e-textbook;
- notebook and crayons/felt-tip pens;
- interactive whiteboard, tablets/computers.

Lesson plan overview

Before classes

1. Before the planned repetitive lesson, the teacher asks all students to recall the material of the e-textbook from the Europe and Poland in the interwar period, and the selected ones, to prepare a crossword, based on the generator included in the abstract, for colleagues to work during the lesson.

Introduction

1. The teacher states the subject of the lesson, explains the aim of the lesson and together with students determines the success criteria to be achieved.
2. The teacher reminds the participants of the classes what subject area the lesson will concern.

Realization

1. Students display interactive crosswords on the interactive board. The task of the others is to guess individual passwords. After each crossword, students assess the questions based on the technique of lights (whether they are clear, logically formulated). The teacher assesses questions in terms of language and provides feedback.
2. Exercise 1. Asking questions. Students use the form to write questions addressed to a friend in order to check the understanding of the text being heard.
3. Students, using the generator included in the abstract, prepare two tasks: a test question for a friend or colleague based on a text fragment. The teacher controls the correctness of the speech, supplementing it with additional messages if necessary..
4. Students perform an exercise with a map, where they organize the relations between Poland and its neighbors in the period of 1922-1936..
5. Expanding and enriching English vocabulary in the issues covered in the lesson - students perform language exercise included in the abstract.
The teacher makes sure that the task has been correctly completed and gives feedback.

Summary

1. The student indicated by the teacher sums up the lesson, telling what he has learned and what skills he/she has been practicing.

Homework

1. Prepare 5 questions about the area that could be found on the test of the lesson.

The following terms and recordings will be used during this lesson

Terms

Autarchy

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Autarkia – samowystarczalność gospodarcza państwa.

Cheka

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Czeka – (WCzK) Wszechrosyjska Komisja Nadzwyczajna do Walki z Kontrrewolucją i Sabotażem

Eugenics

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Eugenika – pojęcie wprowadzone pod koniec XIX w. Dotyczyło selektywnego rozmnażania zwierząt (w tym ludzi). Miało służyć ulepszeniu gatunków poprzez uwzględnienie cech dziedzicznych. Eugenika pozytywna zachęcała do częstszego reprodukowania (odtworzenia) się najlepszych osobników; negatywna zniechęcała do reprodukcji osobników mniej wartościowych.

Planned economy

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Gospodarka planowa – gospodarka narodowa zarządzana przez administrację państwową, inaczej: centralnie sterowana, nakazowo-rozdzielcza.

Indoctrination

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Indoktrynacja – wpajanie określonych poglądów i przekonań przy jednoczesnym ograniczeniu innych źródeł informacji.

War communism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Komunizm wojenny – nazwa pierwszego okresu istnienia Rosji Sowieckiej, od zdobycia władzy przez bolszewików i później, w czasie wojny domowej oraz interwencji w latach 1918-1921, a zwłaszcza realizowanej wtedy polityki gospodarczej.

Nazism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Nazizm – (narodowy socjalizm) – ideologia skrajnego nacjonalizmu i rasizmu stworzona przez Hitlera. Niemiecka odmiana faszyzmu.

NEP

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

NEP – wprowadzona w 1921 roku na X Zjeździe partii bolszewickiej polityka gospodarcza, zakładająca funkcjonowanie elementów wolnego rynku i prywatnej inicjatywy w Związku Sowieckim.

NKVD

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

NKWD – Narodnyj Komissariat Wnutriennych Dieł – Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych

NSDAP

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

NSDAP – Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników, niemiecka partia faszystowska, od pierwszego słowa jej nazwy powstały terminy: narodowy socjalizm, nazizm;

Propaganda

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Propaganda – celowe działania zmierzające do ukształtowania określonych poglądów i zachowań zbiorowości lub jednostki, wykorzystujące manipulację (działające na emocje), czasami fałszywą argumentację. Kiedy propaganda zmierza do upowszechnienia i utrwalenia postaw społecznych poprzez narzucenie lub zmuszenie odbiorców do przyjęcia określonych treści, wtedy stanowi jeden z elementów indoktrynacji.

RCP(b)

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

RKP(b) – Rosyjska Komunistyczna Partia (bolszewików) w latach 1918-1925, wykształcona z bolszewickiej frakcji SDPRRb, utworzonej przez Lenina w 1903.

Socialist realism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Socrealizm – oparty na doktrynie stalinizmu kierunek w literaturze, filmie i sztukach plastycznych, podkreślający zaangażowanie polityczne i ideowe sztuki

Monopartisan system

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

System monopartyjny – system zakładający legalne działanie tylko jednej partii politycznej, sprawującej pełnię władzy w państwie; nie przewiduje on możliwości istnienia opozycji i zmiany ekip rządzących.

Totalitarianism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Totalitaryzm – system rządów (także: wspierająca go ideologia) charakterystyczny dla XX-wiecznych państw, w których splotły się procesy modernizacyjne, kryzys lub niedostatek demokracji i ambicje mocarstwowe; cechuje go oficjalna, obowiązująca wszystkich radykalna ideologia, cenzura i centralnie kierowana propaganda; rządy monopartii; terror na ogromną skalę przy pomocy tajnej policji; wyraźnie zdefiniowany wróg wewnętrzny i zewnętrzny; sterowane poparcie społeczne; monumentalizm w sztuce, nihilistyczny lub bardzo wybiórczy stosunek do tradycji.

AUCP(b)

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

WKP(b) – Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików); partia komunistyczna w Związku Sowieckim od 1925, po śmierci Lenina i objęciu przywództwa w państwie przez Józefa Stalina

USSR

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

ZSRS – Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich utworzony przez Lenina (30 grudnia 1922 roku). W leninowskiej koncepcji miał być to federacyjny organizm państwowy, składający się z równoprawnych republik.

Belvedere

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Belweder – pałac przy ul. Belwederskiej; od 1767 własność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego; własność ks. J. Poniatowskiego; później w latach 1818–30 rezydencja wielkiego ks. Konstantego; w latach 1918–22 siedziba J. Piłsudskiego, 1922–26 rezydencja prezydenta RP (G. Narutowicza, S. Wojciechowskiego), od 1926–35 ponownie J. Piłsudskiego.

Chjeno-Piast

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Chjeno-Piast - potoczna nazwa koalicji PSL „Piast” i bloku stronnictw Chrześcijańskiego Związku Jedności Narodowej

legalism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Legalizm – ściśle przestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych

„First Brigade”

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

„Pierwsza Brygada” – polska pieśń żołnierska autorstwa T. Biernackiego i A.T. Hałacińskiego, napisana w 1917 r. do melodii tzw. Marsza dziesiątego kieleckiej orkiestry legionowej; do wybuchu II wojny światowej była nieoficjalnym hymnem armii polskiej; dopiero u schyłku lat 80. XX w. powróciła do repertuaru orkiestr wojskowych

POW

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

POW – Polska Organizacja Wojskowa (zob. Lekcja o I wojnie światowej)

Sanation

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Sanacja – uzdrowienie; w II RP obóz zwolenników Józefa Piłsudskiego

Sejmocracy

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Sejmokracja - nadmierny wpływ sejmu na rządy w państwie

Coup d'état

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Zamach stanu – przejście władzy w państwie przy użyciu wojska

Authoritarianism

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Autorytaryzm – sposób sprawowania władzy opierający się na autorytecie przywódcy lub grupy osób podejmujących decyzje w najważniejszych sprawach państwowych, najczęściej z pominięciem organów konstytucyjnych państwa

Centrolew

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Centrolew – sojusz opozycyjnych partii lewicowych i centrowych, zawiązany w 1929 roku.

August novella

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Nowela Sierpniowa – ustawa z 1926 roku, uzupełniająca lub zmieniająca 6 artykułów Konstytucji marcowej 1921 roku, dotyczących: budżetu, wydawania rozporządzeń z mocą ustawy, przedterminowego rozwiązania izb, sposobu wyrażania wotum nieufności, utraty mandatu poselskiego; w efekcie wzmocniono w niej władzę wykonawczą kosztem parlamentu.

ONR

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Obóz Narodowo-Radykalny, organizacja skrajnie nacjonalistyczna.

rebellion

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

---

bunt.

Bereza Kartuska

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Bereza Kartuska – obóz koncentracyjny, utworzony rozporządzeniem prezydenta Ignacego Mościckiego w 1934 r., jako reakcja na zabójstwo ministra Bronisława Pierackiego dokonane przez ukraińskiego nacjonalistę; istniał do 1939 r., kierowano do niego osoby oskarżone o „naruszenie bezpieczeństwa lub porządku publicznego”, w szczególności działaczy ONR, komunistów i ukraińskich nacjonalistów

Camp of Great Poland

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Obóz Wielkiej Polski – radykalna prawicowa organizacja polityczna, powołana w 1926 z inicjatywy R. Dmowskiego

National Unity Camp

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Obóz Zjednoczenia Narodowego - próba kontynuacji BBWR; partia prorządowa utworzona w 1937 w celu skupienia społeczeństwa wokół armii i marszałka E.

Rydza-Śmigłego

Falanga

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

ONR-Falanga - nielegalna organizacja polityczna powstała w 1935 w wyniku rozłamu dokonanego przez B. Piaseckiego w Obozie Narodowo-Radykalnym, który z kolei wyodrębnił się podczas kryzysu politycznego w Narodowej Demokracji; działała głównie na wyższych uczelniach, głosiła hasła nacjonalistyczne, antysemickie i prokatolickie,

miała wsparcie Kościoła katolickiego, a od 1936 przez pewien czas współpracowała z sanacyjnym Obozem Zjednoczenia Narodowego; liczyła ok. 5 tys. członków.

Idea of "Intermarium"

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Koncepcja „Międzymorza” – kolejna federacyjna propozycja Piłsudskiego, zmierzająca do powstania sojuszu łączącego kraje między Morzem Bałtyckim i Morzem Czarnym.

Anti-Comintern Pact

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Pakt antykominternowski – układ zawarty w listopadzie 1936 w Berlinie przez Niemcy (III Rzeszę) i Japonię pod hasłem walki z Międzynarodówką Komunist. (Kominternem)

Eastern Pact

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

Pakt wschodni – (nazywane też wschodnie Locarno – według tego pomysłu Polska, Niemcy, ZSRS i Czechosłowacja oraz kraje bałtyckie miałyby oficjalnie uznać swoje granice, zapewnić sobie pomoc w wypadku agresji, a także wszystkie państwa obiecałyby nie udzielać wsparcia agresorowi. Wzajemne animozje ewentualnych sygnatariuszy, niechęć Niemiec oraz obawy Polski, że ZSRS stanie się dominującym sojusznikiem francuskim w Europie Środkowo-Wschodniej, unicestwiły ideę paktu.

Locarno Treaties

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słówka.

---

traktaty lockarneńskie – międzynarodowe porozumienia opracowane i parafowane w X 1925 na konferencji w Locarno, z udziałem Belgii, Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii i Włoch (Czechosłowacja i Polska jedynie asystowały obradom), podpisane 1 XII 1925 w Londynie;

Rapallo Treaty

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Układ w Rapallo - umowa międzynarodowa zawarta w kwietniu 1922 pomiędzy Rzeszą Niemiecką a Rosją Sowiecką we włoskim mieście Rapallo.

Nonpartisan Bloc for Cooperation with the Government (BBWR)

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem (BBWR) – ugrupowanie polityczne zwolenników rządów J. Piłsudskiego, powołane w 1928; partia łącząca grupy o różnych rodowodach i programach politycznych; wspólne im było podporządkowanie się autorytetowi Piłsudskiego, uznanie dominującej roli państwa w tworzeniu reguł życia społecznego, poparcie dla zasady silnej władzy państwowej, odrzucenie nacjonalizmu, dążenie do odgrywania przez Polskę samodzielnej roli na arenie międzynarodowej; po śmierci J. Piłsudskiego rozwiązany na skutek wewnętrzny tarć

Front Morges

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Front Morges – polityczne porozumienie działaczy stronnictw centrowych z 1936 r., zainicjowane przez generała W. Sikorskiego i J. Paderewskiego, z udziałem W. Witosa i J. Hallera. Zawarte 17 II 1936 w Szwajcarii, w siedzibie Paderewskiego Riond-Bosson w Morges (stąd nazwa), jego celem było zjednoczenie opozycji przeciw tendencjom autorytarnym i polityce zagranicznej obozu rządzącego po śmierci Piłsudskiego

General Armed Forces Inspectorate

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Generalny Inspektorat Sił Zbrojnych – naczelny organ sił zbrojnych w II RP; utworzony dekretem Prezydenta RP z sierpnia 1926; Generalny Inspektor przygotowywał i kontrolował wojsko w zakresie wszystkich spraw istotnych dla przyszłych zadań wojennych oraz personalnej obsady stanowisk w wojsku; w 1939 stał się wodzem naczelnym

Brest Fortress

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Nagranie dźwiękowe słowa.

Twierdza w Brześciu nad Bugiem – zespół fortyfikacji, dawna twierdza rosyjska nad Bugiem, przy ujściu Muchawca koło Brześcia

Texts and recordings

Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl

Nagranie audio.

Europe and Poland in the interwar period - a repetition lesson

Links to the lessons: [1](#), [2](#), [3](#), [4](#)

Links to the abstracts: [1](#), [2](#), [3](#), [4](#)